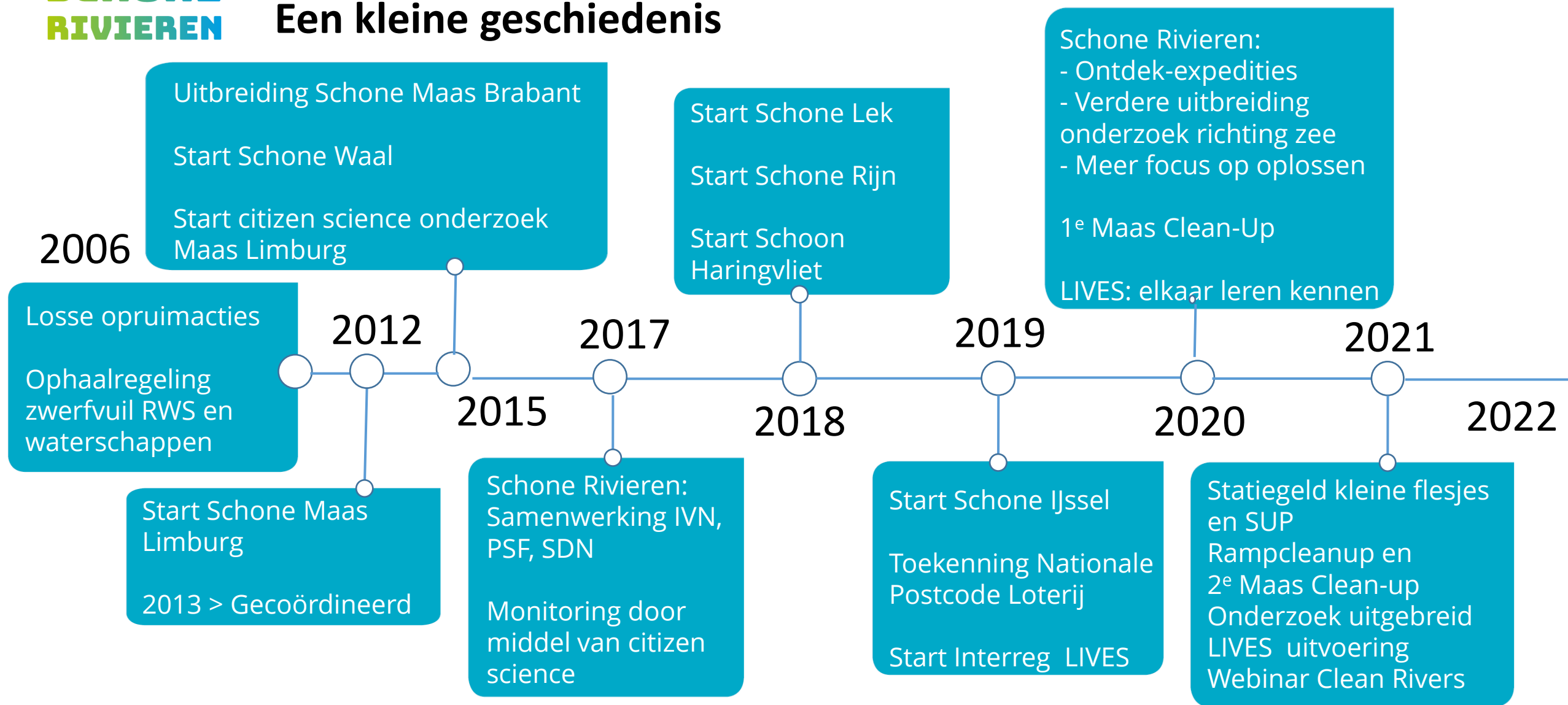

WAAR STAAN WE?

15 januari 2022
INSPIRATIEDAG SCHONE RIVIEREN

Joost Barendrecht
Winnie de Winter

Een kleine geschiedenis

Interreg

Euregio Maas-Rijn

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

EUROPESE UNIE

Grensoverschrijdende samenwerking

Onze aanpak: de 4 O's

www.schonerivieren.org

Burgerparticipatie, Kennis ontwikkelen, Beleid beïnvloeden, Bedrijven mobiliseren en communicatie naar het brede publiek gaan zo hand in hand en versterken de benodigde transitie in denken en doen!

Opruimen

maps.rijkswaterstaat.nl/gwproj55/index.html?viewer=SchoneRivieren

Schone Rivieren Publiek

Kaartlagenlijst

Ik wil...

Filter lagen...

- ☒ Schone Rivier Gebieden
 - ☐ Open voor aanmeldingen
 - ☐ Deze opruimactie zit vol
 - ☐ Geen huidige opruimactie
- ☒ Startlocaties
- ☒ Thematische kaarten
 - ☒ Verboden toegang gebied
 - ☒ Onderzoeksgebied
 - ☒ Startlocatie onderzoeksgebied
- ☒ Basiskaarten
 - ☒ Topo
 - ☐ Luchtfoto

Welkom bij de Schone Rivieren G...

Kaartlagenlijst

Topo

1:5000

0 1.5 3km

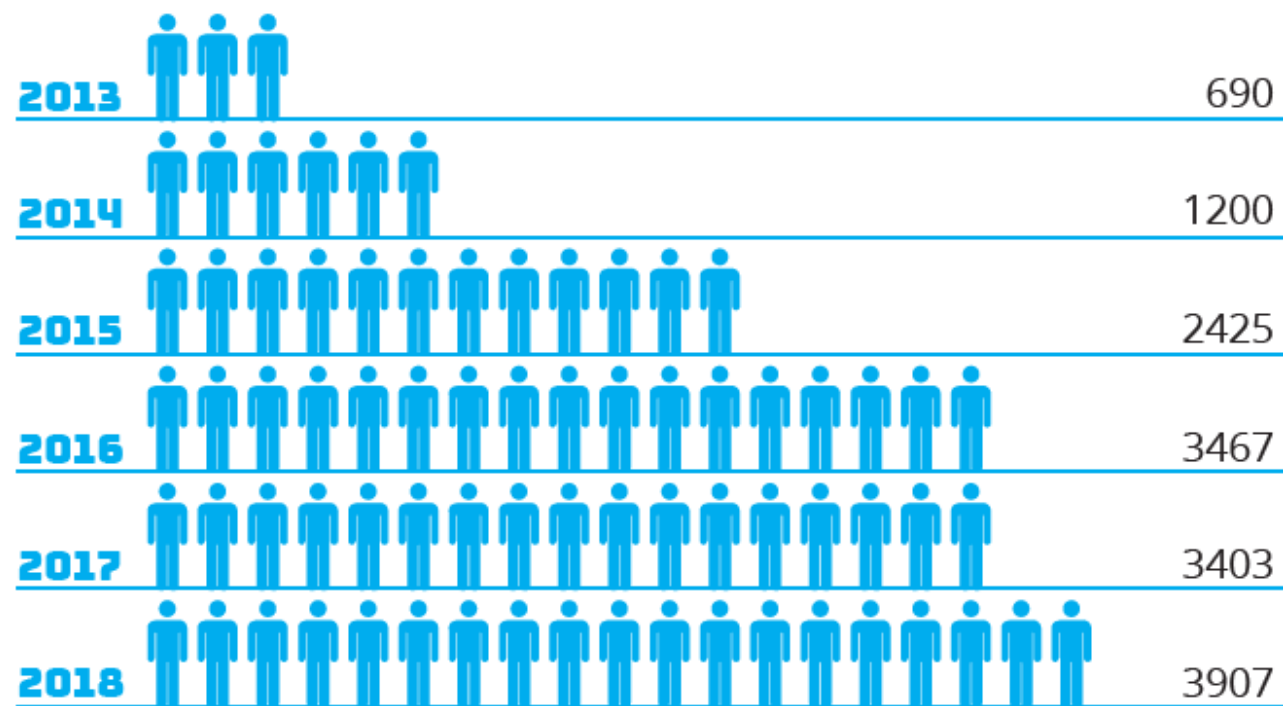

Opruimen

www.schonerivieren.org

Figuur 6
De Schone Rivieren-beweging groeit (2013-2018)

32.000
vuilniszakken
rivierenaafval
van 2013 tot
2018

175.000
kilo rivieren-
afval opge-
ruimd van
2013 tot 2018

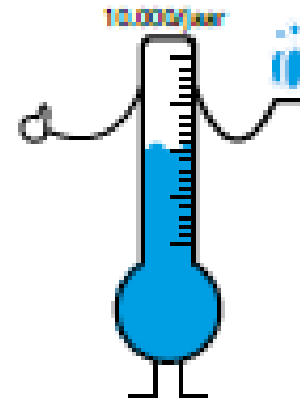
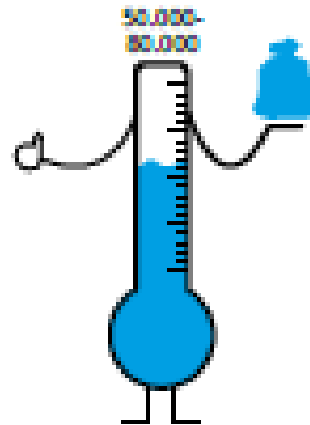
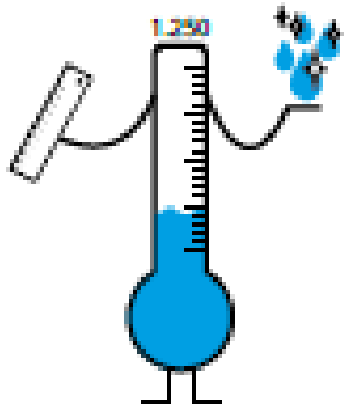
Opruimen 2020

300 KILOMETER*
rivieroever
opgeruimd in 2020

40.000 KG*
zwerfafval
opgeruimd in 2020

5500* VRIJWILLIGERS
in actie voor een
plasticvrije rivierdelta

SCHONE
RIVIEREN

SUPPORTER VAN
SCHOON ^{NL}

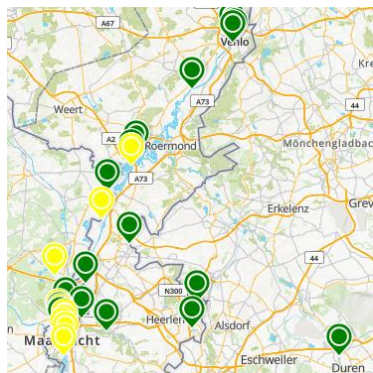
www.schonerivieren.org

Overstromingen 2020 en 2021

Maas cleanup na overstromingen Resultaten 2021

Rijkswaterstaat
voerde in totaal
173.033 kg
zwerfvuil af

De urgentie

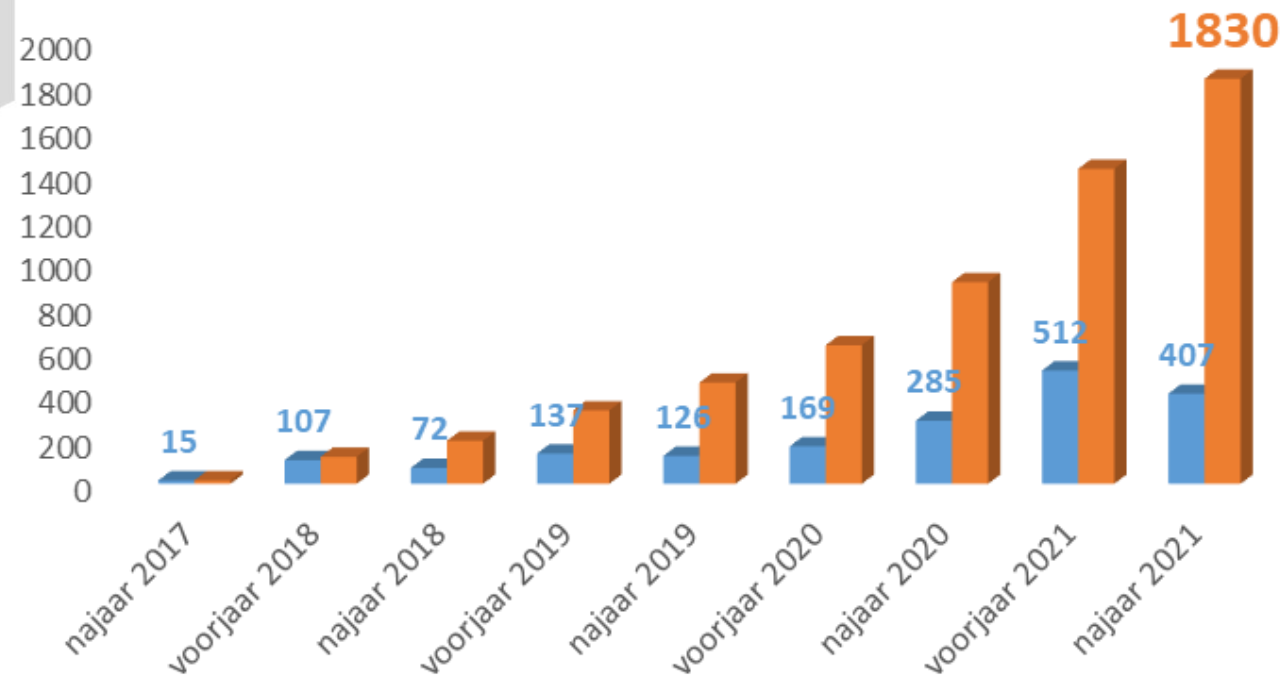

Opschaling: onderzoek langs alle grote NL rivieren

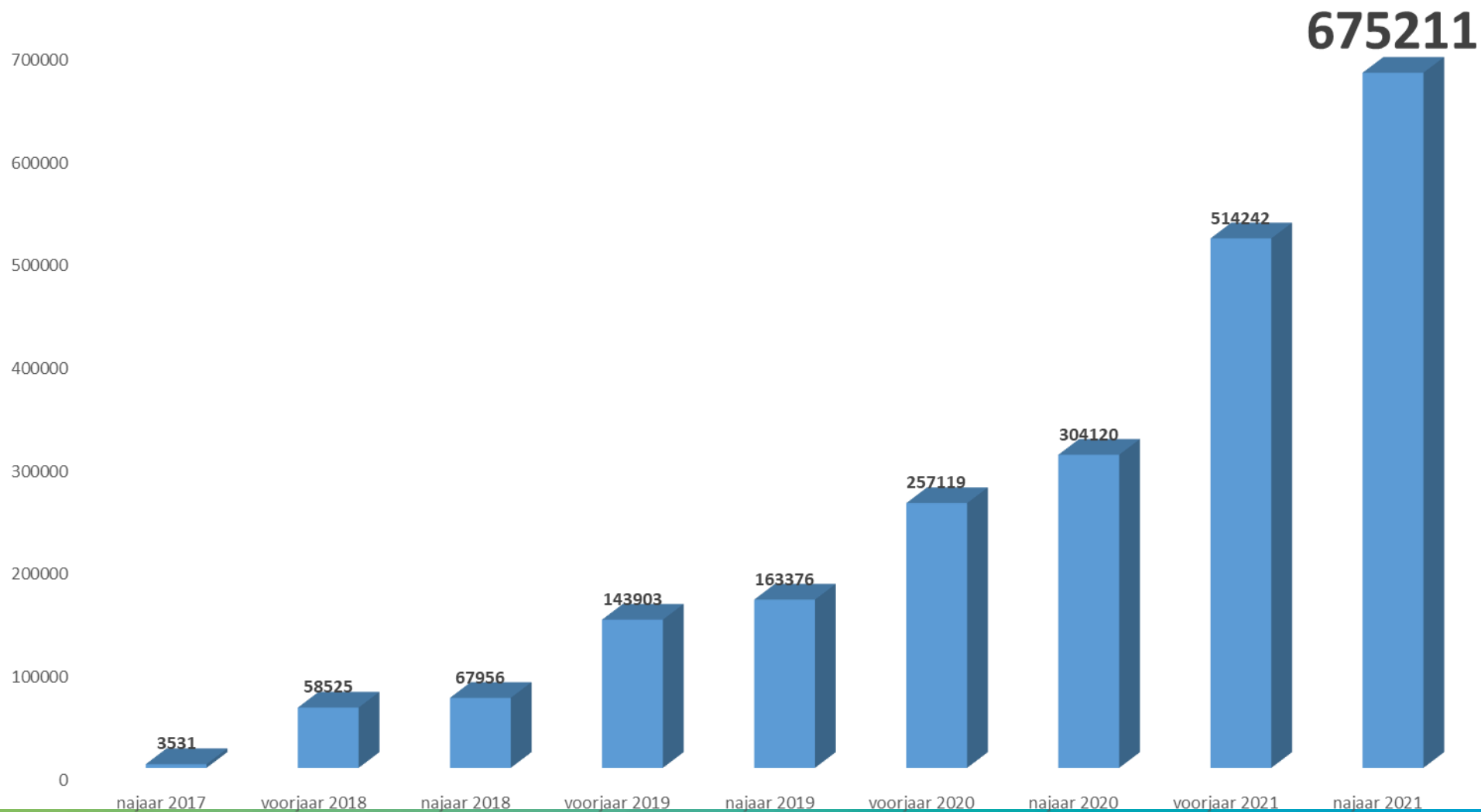
**CLEAN
RIVERS**

Aantal uitgevoerde onderzoeken

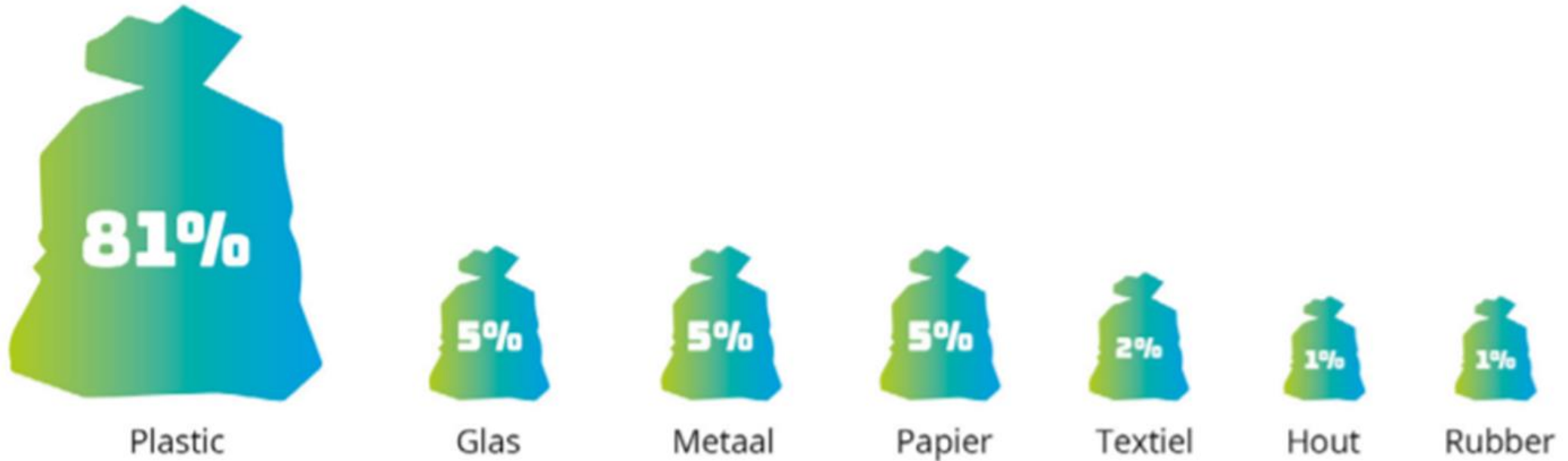

Groeiende hoeveelheid afvalitems in database

Samenstelling afval

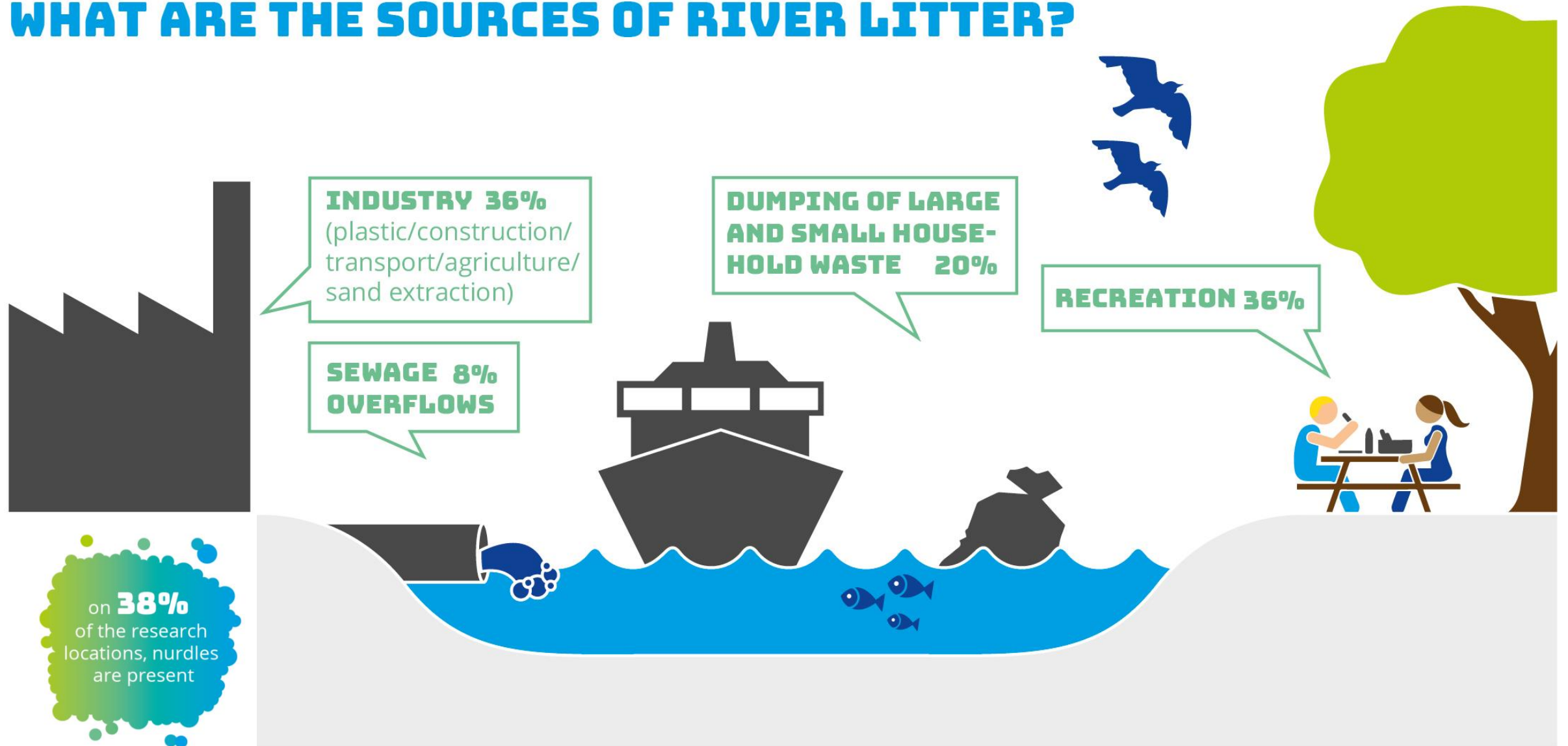

Top 15 meest gevonden items

#	Soort afval	Gemiddeld aantal per 100 m rivieroever	Aanwezigheid op onderzochte rivieroever (%)
1	Ondefinieerbaar zacht plastic (kleiner dan 50 centimeter)	143	79%
2	Ondefinieerbaar piepschuim (kleiner dan 50 centimeter)	60	77%
3	Ondefinieerbaar hard plastic (kleiner dan 50 centimeter)	41	90%
4	Snoep-, chips- en snackverpakkingen SUP	26	86%
5	Plastic drankverpakkingen (doppen, flesjes en wikkels) SUP	21	89%
6	Vispluis	19	53%
7	Diverse houten stukken	13	38%
8	Glazen flessen en potten	12	69%
9	Voedselverpakkingen van plastic en piepschuim SUP	8	65%
10	Diverse plastic stukken	7	50%
11	Plastic wattenstaafjes SUP	7	37%
12	Plastic dun touw	6	60%
13	Sigarettenfilters SUP	4	49%
14	Diverse stukken van textiel	4	45%
15	Sanitaire vochtige doekjes SUP	4	27%

WHAT ARE THE SOURCES OF RIVER LITTER?

Algemene conclusies

- Verschillen tussen voor- en najaarsmeting:
 - Voorjaar gemiddeld meer stuks afval per 100 meter dan in het najaar
 - In het najaar is er meer metaal aanwezig op de rivieroever (drankblik) dan in het voorjaar.
- Kleine stukjes hard en zacht plastic en piepschuim vormen samen bijna altijd de top 3 meest gevonden items
- Langdurig monitoren voor het aantonen van effect van maatregelen (SUP)

Toekomst onderzoek

- Continueren van monitoring/data verzamelen is van groot belang
- Structurele monitoring blijven inzetten voor bewustwording en monitoren van maatregelen
- Structurele monitoring kan bijdragen aan handhaving van rivieroeververvuiling door overheden
- Bijdrage kennisontwikkeling

Ontdekken

www.schonerivieren.org

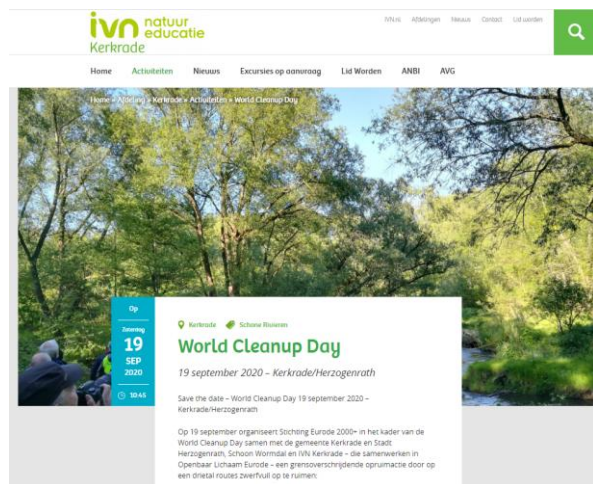

ONTDEKKEN

EXPEDITIE HANDLEIDING

ZO ORGANISEER JE EEN SCHONE RIVIEREN EXPEDITIE

AAN WELKE OPLOSSINGEN IS GEWERKT?

- Vergroten publiek bewustzijn over afval in rivieren met veel media aandacht
- Bijdrage aan campagne "Yes, we can" met succes!
- Stop van lekkage van nurdles aan de IJssel
- Stop van lozing van witte elastieken in de Oosterschelde

Plastic korrels in de IJssel gevonden: 'Een alarmerende hoeveelheid'

Vrijwilligers vinden grote hoeveelheden nurdles in Zutphen. Foto: Omroep Zeeland

Zutphens bedrijf Daly Plastics investeert 100.000 euro om eind te maken aan vervuiling van de IJssel met plastic korrels

Daly Plastics uit Zutphen investeert 100.000 euro in een installatie die verspreiding van plastic korrels in de IJssel moet tegengaan. Dat meldt het bedrijf als reactie op het onderzoek van Schone Rivieren waaruit bleek dat op de oevers van de IJssel tussen Zutphen en het Ketelmeer overall zogeheten 'nurdles' gevonden werden, dezelfde die plasticrecycling Daly Plastics produceert.

Sandra Veltmaat 18-03-21, 17:01 Laatste update: 17:08

Fons van de Sande (links) en Pepijn van Aubel ruimen afval op en onderzoeken dat aan de Maas bij Stein. FOTO: PETER SCHOLLS

Oevers van de Scheldes liggen bomvol vispluis

De oevers van de Ooster- en Westerschelde liggen bezaaid met afval van de bodemvisserij. Dat blijkt uit onderzoek van Schone Rivieren, een samenwerkingsverband van IVN Natuureducatie, Stichting de Noordzee en Plastic Soup Foundation. De oranje en blauwe draden - ook wel vispluis genoemd - staan met afstand bovenaan de lijst met gevonden afval.

Vrijwilligers helpen met rotzooi ruimen op broedeiland bij de Schelphoek (foto: Omroep Zeeland)

Per honderd meter oever langs de Westerschelde vond Schone Rivieren afgelopen maanden gemiddeld 49 stuks vispluis. Langs de Oosterschelde lag dat aantal iets lager (43 stuks). Deze plastic draden zijn landelijk

▲ Rivierafvalonderzoekers Peggy Blaauw (links) en Yvette Baesjou op pad voor Schone Rivieren langs de IJssel in Westervoort. © Theo Kock persfotografie

Bizar veel glas langs oevers van de IJssel: 'We leggen alle afval vast op foto'

WESTERVOORT - Je bent er nooit klaar mee, met het opruimen van zwerfvuil. Desondanks verzamelen Peggy Blaauw en Yvette Baesjou in het kader van de actie Schone Rivieren zoveel mogelijk afval aan de oever van de IJssel bij Westervoort.

Remko Alberink 01-03-21, 10:39

▲ Robin Valentijn vond de afgelopen jaren naar schatting meer dan honderd elastieken waarmee scheepsmessen worden geband. © Robin Valentijn / @kapitein_sakfiet

Geschrokken veroorzaker van 'elastiekenplaag' in Oosterschelde meldt zich én belooft beterschap

YERSEKE - Overal langs de Oosterschelde zijn te vinden: dikke witte elastieken. Na een lange zoektocht heeft stichting De Noordzee heeft de veroorzaker gevonden. Lenger Seafoods uit Yerseke zegt 'enorm geschrokken' te zijn van de vervuiling en belooft beterschap. Ook wil het bedrijf helpen met opruimen van de elastieken en een milieuvriendelijk alternatief onderzoeken.

Tonny Willems 14-03-21, 09:41

AAN WELKE OPLOSSINGEN WORDT GEWERKT?

- Aanpak van hotspots met bronnen dichtbij

Projectteam

Riviercoördinatoren

Rivierafvalonderzoekers

Oplossen

Europees beleid:

- Single Use Plastic directory (SUP)

Nationaal beleid:

- Statiegeld op kleine plastic flesjes vanaf 1 juli 2021
- Statiegeld op blikjes vanaf 1-1-2023
- Structurele monitoring van vervuiling van rivieren door RWS als onderdeel van formeel overheidsbeleid vanaf 2023

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Nieuwe wetgeving voor wegwerpplastics: maatregelen die helpen om plastic vervuiling en plastic soep tegen te gaan

Plastic wordt veel gebruikt in de huidige economie; het is licht en goedkoop en kan voor vele doeleinden worden gebruikt. Maar plastic en plastic producten horen niet in het milieu. Helaas komen toch veel producten in het zwerfafval, op stranden én in de zee terecht.

Wat houden de maatregelen precies in?

Handelsverbod: Vanaf 1 juli 2021 mogen de specifieke producten met een handelsverbod niet meer op de markt worden gebracht. Bestaande voorraden mogen nog wel worden verkocht.

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (SUP): Producenten gaan verantwoordelijk voor het verzamelen van afval en het opruimen van zwerfafval en aan het nemen van bewustwordingsmaatregelen voor consumenten.

Markering: Voorgeschreven markeringen op de verpakkingen laten zien dat er 'kunststof' in het product zit, dat het in de afvalbak thuis horen en dat zwerfafval negatieve effecten heeft op het milieu.

Consumentenreductie: Er moet een significante reductie plaatsvinden van de consumptie van kunststof drinkbekers en voedselverpakkingen voor 'on-the-go' door bijvoorbeeld alternatieven aan te bieden voor menigmalig gebruik of door het beperken van de verpakkingen.

Productvermindering: Er moet gerecycled materiaal gebruikt worden in plastic flessen en de doppen moeten tijdens het gebruik vast blijven zitten aan de fles.

Inzamelingsdoelstelling: 90% inzameling van de flessen t.b.v. recycling, hiervoor wordt statiegeld getoetst: daardoor voor alle flessen tot 1 liter vanaf 2021. Voor statiegeld een inzamelingsdoelstelling van 95% v.a. 2021 en daarna alle jaar 95% meer.

Bewustwordingsmaatregelen: Consumenten krijgen informatie en handlingsuggesties om zwerfafval en plastic soep tegen te gaan.

Wat kan jij concreet doen?

- **Reduceren:** Heb je het product echt nodig?
- **Hergebruiken:** Gebruik een product dat je vaker kan (her)gebruiken.
- **Recyclen:** Gebruik producten waarvan het materiaal eenvoudig is te recyclen.

TOP 5 MEEST GEVONDEN WEGWERPPLASTIC

Drankverpakkin-
gen, wikkels en
doppen

Snoep-, snack- en
chipsverpakkingen

Voedsel-
verpakkingen

Wattenstaafjes

Bestek, rietjes,
roerstaafjes,
bekers en borden

**IN NEDERLAND WORDEN JAARLIJKS
NAAR SCHATTING RUIM 3 MILJARD
KOFFIEBEKERS NA EENMALIG
GEBRUIK WEGGEGOOID**

**RUIM DE HELFT DAARVAN 1,6
MILJARD
ZIJN KOPJES KOFFIE VERKOCHT IN
DE HORECA
€3,5 MILJARD OMZET**

RIVIERAFVAL TOP 10

- 1 Stukjes plastic <50cm
- 2 Piepschuim
- 3 Snoep, snack, chipsverpakkingen en lollystokjes
- 4 Drankverpakkingen plastic (flessen, wikkels en doppen)
- 5 Textiel
- 6 Voedselverpakkingen o.a. frietbakjes
- 7 Wattenstaafjes
- 8 Maandverband en verpakkingen
- 9 Kleine plastic tasjes
- 10 Plastic bekens

GEREGISTREERDE ITEMS TOP 10

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

#	Type	Gemiddeld aantal per 100m rivieroever
1	Ondefinieerbare stukken zacht/hard plastic en folie plastic <50cm (inclusief piepschuim)	217
2	Snoep-, snack- en chipsverpakkingen en lollystokjes	29
3	Plastic drankverpakkingen (flessen, wikkels en doppen)	27
4	Plastic voedselverpakkingen (o.a. frietbakjes)	9
5	Plastic wattenstaafjes	8
6	Diversen herkenbare plastic stukken	8
7	Diversen textiel (o.a. sanitaire doekjes)	8
8	Stukjes touw met diameter <1cm	6
9	Glazen potten en/of delen daarvan o.a. van voedsel- en drankverpakkingen	6
10	Drankblikjes	4
11	Plastic bekens of delen daarvan	4
12	Sigarettenfilters	4
13	Maandverband of verpakkingen daarvan	3
14	Plastic bestek	2
15	Plastic speelgoed	2

Cijfers landelijke zwerfafvalmonitor (2019)

- 36% van al het zwerfafval bestaat uit drank- en eetverpakkingen.
- Van dit deel bestaat 6% uit take-away bekers.
- Ter vergelijking: het aandeel kleine flesjes is 5% (waar nu statiegeld op komt).

EU

De EU vraagt aan lidstaten om de consumptie van kunststof beker- en voedselverpakkingen aanzienlijk te verminderen in 2026 ten opzichte van 2022.

Minder plastic BEKERS

IN NEDERLAND
per jaar naar schatting

2016:

Weet je nog?

Verbod op gratis plastic tasjes heeft tot een consumptiereductie van meer dan 70% geleid.

Welk bedrag?

Hoog genoeg om een gedragsverandering te bewerkstelligen, maar nog een realistische prijs voor een beker.

VERPLICHTE
VERGOEDING

Verplichte vergoeding, duidelijk zichtbaar op de rekening

HERBRUIKBARE
BEKER

Consument is goedkoper uit als hij meermalig alternatief gebruikt of eigen beker meeneemt

Doel: verbod op *gratis*
wegwerpbekers

Poll

1. Ik doe mee aan de to go campagne door:
 1. altijd mijn eigen koffiebeker mee te nemen
 2. altijd mijn Schone Rivieren beker mee te nemen
 3. mijn beker mee te nemen en af en toe ondernemers op de kaart te zetten
 4. ik vergeet af en toe mijn beker en gebruik dan toch een wegwerpbeker
 5. ik houd van gemak en gebruik vaak een wegwerpbeker
 6. ik haal nooit koffie/thee/warme drank/soep bij een to go plek

Hoe doe je mee?

- Neem je herbruikbare beker mee naar jouw favoriete koffietentje en vraag of jouw bestelling daarin mag.
- Maak een foto van jouw beker en deel hem op social media met **#togohero** en **@SchoneRivieren**.
- Zet de horecaondernemer die het goede voorbeeld geeft letterlijk [op de kaart](#).
- Meld je aan voor de [Schone Rivieren nieuwsbrief](#) voor campagne-updates en welke vervolgstappen we willen zetten richting een verbod op gratis wegwerpbekers.

Nurdles

Piepschuim

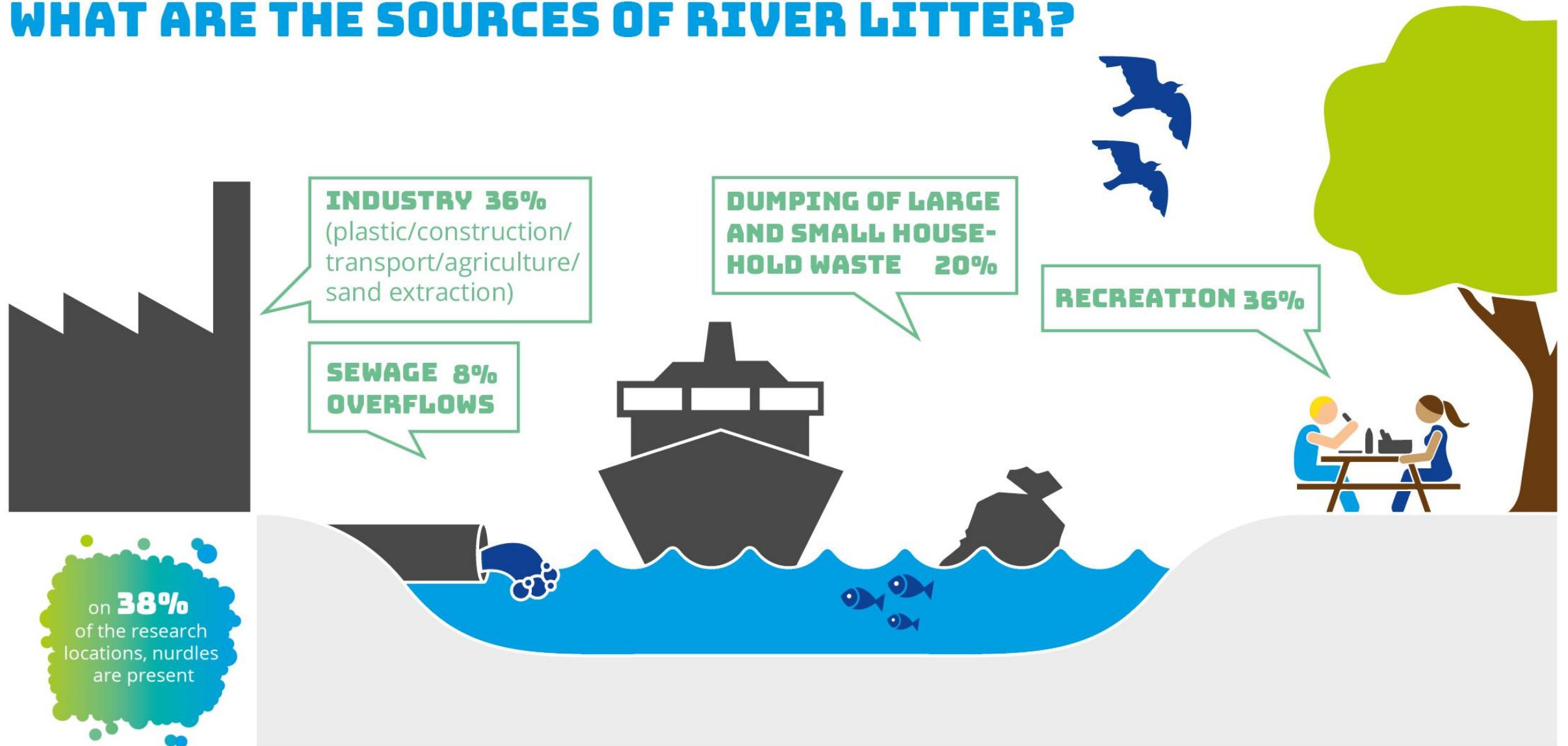

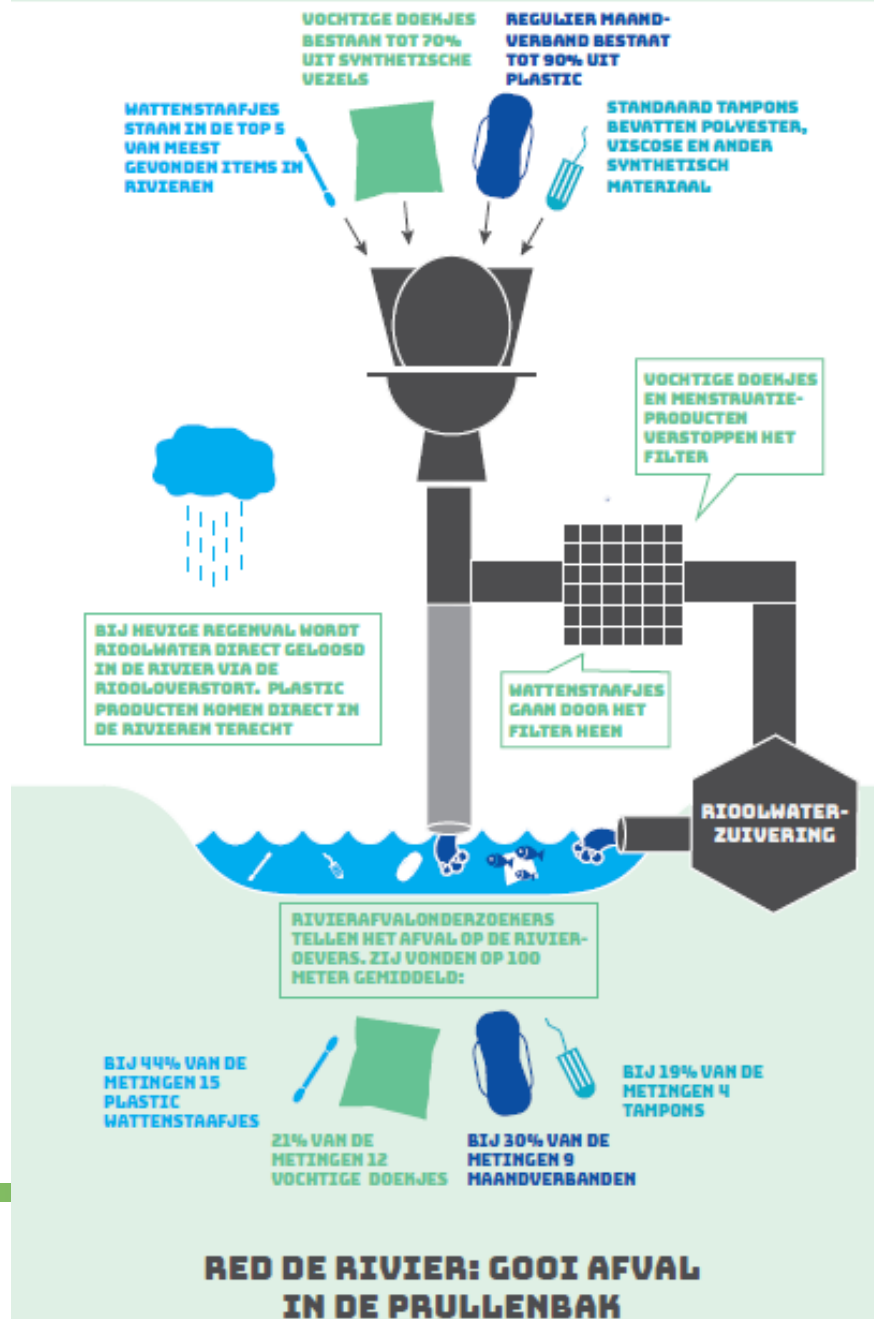
Sanitair
afval

Voedsel en drank
verpakkingen

WHAT ARE THE SOURCES OF RIVER LITTER?

MAAS IN DE WET

**Word
onderdeel
van de
oplossing**

Teken de petitie Maas in de wet

Niemand voelt zich verantwoordelijk voor het afval in mijn achtertuin. En dat wil ik veranderen door mijn rechten wettelijk vast te leggen. Doe je mee? Teken dan mijn petitie.

Ik teken de petitie

POLL

Teken de petitie Maas in de wet

Niemand voelt zich verantwoordelijk voor het afval in mijn achtertuin. En dat wil ik veranderen door mijn rechten wettelijk vast te leggen. Doe je mee? Teken dan mijn petitie.

Ik teken de petitie

De petitie Maas in de wet:

1. heb ik getekend
2. heb ik nog niet getekend, maar ga ik nog wel doen
3. ga ik niet tekenen
4. heb ik nooit van gehoord (tot vandaag), maar ga ik tekenen
5. heb ik nooit van gehoord (tot vandaag), maar ga ik niet tekenen

3. Ik wil werken aan plasticvrije rivieren in mijn gemeente door:
 1. mee te doen aan opruimacties
 2. mijn omgeving aan te spreken op goed gedrag
 3. lokale bedrijven aan te spreken
 4. voor de verkiezingen het op de politieke agenda te zetten

• Campagne

- *Plasticvrije Rivieren op de Politieke Agenda*
 - In 10-20 gemeenten acties rond de verkiezingen (16 maart)
 - Zorgen dat plastic afval – beleid en acties worden ondernomen
 - Samen met jullie! Doe je mee? Meld je aan via:
<https://www.schonerivieren.org/aanmelden-campagne-plastic-afval-op-de-politieke-agenda/>

**SCHONE
RIVIEREN**

BEDANKT!

ontdekken@schonerivieren.org

